

podářských, t. j. zvláště že nelze na podnikateli požadovati zabezpečovací opatření takového druhu, že by jimi podnikání bylo prakticky znemožněno.

Pokud jde o t. zv. kausální nexus občanskoprávní, bude na žalobci, aby ji jak v případech § 1153, tak § 1148 dokázal. Avšak určitý rozdíl mezi kauzalitou těchto dvou případů přece se zdá býti: kdežto § 1148 mluví o »způsobení« škody a užívá tudíž téhož výrazu jako § 1123 (škoda zaviněná), žádá § 1153, aby podnikání ke škodě pouze »dalo příležitost«. Lze si to podle mého názoru (Důvodová zpráva nepodává zde žádných direktiv) vysvětliti asi tak, že u § 1153 požaduje se pouze kausální souvislost mezi nebezpečným podnikáním a škodou, že jediné tuto musí žalobce dokázati a že vše ostatní je důkazním břemenem žalovaného, tedy i vyšší moc, vlastní jednání poškozeného nebo jednání osoby třetí, za niž podnikatel neodpovídá (viz ostatně slova »také tehdy« v § 1153). Naproti tomu v procesech podle § 1148 bude žalobcovo břemeno důkazní daleko širší: bude musiti dokázati celou skutkovou podstatu předpisu, tedy vadné zřízení nebo nedostatečné udržování díla, tím způsobené zřízení díla nebo odloučení jeho části a z toho povstalou škodu. Proto žalobci nepodaří se dokázati tuto skutkovou podstatu, kde škoda nastala vyšší mocí, vlastním jednáním poškozeného nebo jednáním osoby třetí a žalobce ani nebude nucen tyto exkulpační důvody uvádět a dokazovat, neboť v těchto případech škoda nenastala, byť byla způsobena zřícením díla nebo odloučením jeho části, z vadného zřízení nebo nedostatečného udržování díla. Ovšem v praxi patrně žalovaný nebude vyčkávat žalobcova neúspěšného důkazu kausální souvislosti, nýbrž i v procesech podle § 1148 sám uvede, že tato souvislost dána není, poněvadž zřícení díla nebo odloučení jeho části, resp. škoda z toho povstalá měly mezi svými příčinami vyšší moc, vlastní jednání poškozeného nebo jednání osoby třetí.

Závěrem mohu říci, že vládní návrh nového občanského zákoníka (v protikladu k původní osnově z r. 1931) — za předpokladu, budou-li elektrické podniky judikaturou pokládány pouze za »nebezpečné« a nikoliv »kromobyčejně nebezpečné« — vybuďoval občanskoprávní odpovědnost elektrických podniků tak jako dosavadní občanský zákoník na principu zavinění a nikoliv na principu ručení za výsledek. Proti dosavadnímu zákonnému stavu přináší však rozšíření důkazního břemena v neprospěch ručící osoby.

Pokud jde o rozsah náhrady škody, je tento vymezen opatrně, neboť prestace podle § 1163 (srovn. shora), jakož i povinnost zaplatiti bolestné na případ § 1153 nedopadají. Ovšem obojí dopadají jak na případ § 1148, tak na případ, kdy elektrický podnik bude žalován na náhradu škody podle obecných předpisů (sc. nikoliv na podkladě § 1153). Zde setkáváme se dokonce s určitým rozporem, který teprve praxe soudní vysvětlí: Škoda, k níž podnikání dalo příležitost a jež nastala ze zanedbání povinné péče, je přece nahraditi též podle § 1123; má či nemá poškozený nárok na bolestné a mohou osoby v § 1163 jmenované žádati příspěvek na výživné? Mám za to, že odpověď bude hledati ve výkladu dvojího určení t. zv. kausální souvislosti. Kdežto § 1123 mluví o »způsobení« škody, užívá § 1153 výrazu »dání ke škodě příležitost«. Tím je možno rozlišiti případy spadající pod § 1123 od případů § 1153. Prostě ne každý případ § 1153 bude současně případem § 1123, takže soud podle hlediska slušnosti a pořádného obchodu (srovn. ad 1. podaný výměr zv. kausální souvislosti) bude moci od případu k případu prisuzovati též bolestné a příspěvek podle § 1163.

Glosy a aktuality.

Resoluce unif. kongresu v Bratislavě. *)

Rezolúcia odboru pre právo súkromné.

Unifikácia občianskeho práva je v podstatných čiastkach pripravená vládny návrhom obč. zákoníka, ktorý bol už predložený Národnému zhromaždeniu. Sjazd berie s potešením na vedomie, že príslušné parlamentné výbory už zahajujú svoje práce na osnove a vyslovuje že-

lanie, aby v prácach tých sa čo najusilovnejšie pokračovalo, aby nový zákoník, ktorý bude podkladom ďalších unifikačných prác, bol prejednaný čo najskôr. Sjazd však odporúča, aby bolo vynaložené všetko úsilie k tomu cieľu, aby do vl. návrhu vsunuté bolo i sjednotené právo rodinné, bez toho by nový zákoník predsa len ostal neúplný. Čo do obsahu nového rodinného práva i niektorých častí vl. návrhu prejavované boli v rozprave mnohé návrhy a požiadavky a sjazd očakáva, že na všetky tieto námety vezme sa pri parlamentnom rokovaní náležitý zreteľ, aby nový zákoník vyhovoval v miere čo

*) Viz referát a všeobecnou resoluci v č. 2 t. l., str. 55 a n.

najväčšej potrebám všetkých sloziiek obyvateľstva.

Zároveň s vlastným právom občianskym bude treba sjednotiť úseky na ne tesne naväzujúce, ako na pr. právo knihovné a sjazd odporúča, aby práce na príslušných osnovách boli urychlené tak, aby nové predpisy mohli nadobudnúť účinnosť zároveň so zákoníkom občianskym. Pri tom obracia sjazd zvlášť pozornosť na právne pomery komposesorátov, urbariálistov a želiarov, ktoré treba súrne upraviť spôsobom vyhovujúcim potrebám terajšej doby.

Vo veci vybavenia súdov k splneniu úkolov, vzniklých z unifikácii, prijala komisia pre právo súkromné, stanovisko shodné s komisiou pre právo trestné.

Celoštátny unifikačný kongres právnikov v Bratislave odporúča previesť unifikáciu obchodného práva podľa tohoto programu:

1. Predovšetkým treba sjednotiť i formálne predpisy o ochrane vzoriek a modelov a o sukr. poisťovniach;

2. do osnovy obchodného zákona československého nech sú pojaté podľa možnosti i predpisy o úč. spoločnosti, o spoločnosti s r. o. a o družstvách;

3. v rámci obchodného zákona alebo zvláštnym zákonom treba unifikovať singulárnu právnu úpravu niektorých typov cenných papierov (záložné listy, dielčie úpisy atď.);

4. návrh obchodného zákona čl. nech je pripravený včas tak, aby mohol byť podaný Národnému zhromaždeniu ihneď po odhlasovaní čl. občianskeho zákoníka;

5. súčasne s obchodným zákonom nech je jednotne upravené i mimosporné pokračovanie vo veciach obchodných a zmenkových;

6. bez odkladu po vydaní jednotného zákona zmenkového podľa ženevských konvencií má sa unifikovať i právo šekové.

Rezolúcia odboru pre občiansky súdny poriadok.

1. Sjazd berie s uspokojením na vedomie, že bol k parlamentárnemu prejednaníu predložený vládny návrh unifikačného zákona o súdnej príslušnosti a civilnom súdnom poriadku s ich uvodzovacím zákonom, a že sú pripravené návrhy sjednotených zákonov o exekučnom poriadku, o zbavení svojprávnosti, o súdnych tlmočníkoch a o súdnej organizácii.

Sjazd odporúča, aby boli s urychlením vypracované a pre parlamentárne prejednanie pripravené osnovy zákonov o vyhlásení za mrtvého, o pozostalostnom pokračovaní a o veciach pozemkových,

2. Sjazd odporúča, aby pri parlamen-

tárnom prejednávaní návrhu zákona o civilnom pokračovaní súdnom o časti jednajúcej o odvolaní bolo znova uvazované podľa tejto zásady:

V odvolacom pokračovaní môžu strany pred odvolacím súdom uviesť i také skutocnosti a dokazy, ktoré pred prvým súdom neuviedli.

Pri začínaní tejto zásady nech sa pamätá na nutné opatrenia proti svojvoľnému preťahovaniu sporov.

3. Sjazd odporúča ďalej, aby pri parlamentárnom prejednávaní návrhu zákona o civilnom pokračovaní súdnom o časti jednajúcej o obnove a o zmenečnom pokračovaní bolo znova uvazované podľa týchto zásad:

a) Inštitúcia obnovy nech sa zmení tak, že obnova sa pripúšťa na základe nových skutocností a dokazov bez každého obmedzenia.

b) V zmenečnom pokračovaní nech sa upustí od zásady prekluzivity.

Rezolúcia odboru pre právo trestné.

1. Sjazd vyslovuje naliehavý požiadavok, aby unifikácia tr. práva hmotného i procesného bola čo najviac urychlená.

Pri tom nech je postarané o to, aby súdy boli riadne vypravené a tr. sudcovia náležite vyškolení.

2. Nový trestný zákon nech sleduje dvojaký účel:

a) aby vinník bol za svoj čin potrestaný primerane svojej vine,

b) aby sudca mal po ruke účinné prostriedky, ktorými by bránil spoločnosť proti nebezpečeniu budúcich zločinov. Zákonodárca nech venuje pečovosť tomu, aby vhodným ustanovením oba tieto úkoly uviedol v súlad. Kde by to nebolo možné, nech má prednosť úkol druhý aspoň tak, že nedostatok sa napraví vhodným zabezpečovacím opatrením. Vo zvláštnych prípadoch kee potreba ochrany spoločnosti je zvlášť citeľná, môže byť trest nahradený zabezpečovacím opatrením. Zásada, že súd smie ukladať a vykonávať trest a zabezpečovacie opatrenia jedine v medziach, zákonom určených, má sa zachovať.

3. Pre osnovu unifikovaného trestného poriadku odporúča sjazd, nakoľko je to možné, za podklad už vypracovaný návrh komisie ministerstva spraviedlnosti a znova uvážiť zvlášť so zreteľom na Slovensko prípustnosť novôt a počet inšancií.

4. Sjazd navrhuje, aby s unifikáciou obecného trestného práva spojila sa unifikácia tr. práva vojenského. Nový voj. tr. zákon nech sa obmedzí len na odchyľky

od obecného tr. zákona, akých vyžadujú potreby vojenskej.

5. Celý komplex unifikovaného občianskeho a voj. tr. práva nech je uvedený v účinnosť súčasne.

Rezolúcia odboru pre právo verejné:

1. V zásade je kongres toho názoru, že nie je naprosto ziadnych dôvodov hospodárskych, spoločenských alebo kultúrnych, ktoré by oprávňovali existenciu rôznych predpisov v obore práva správneho v jednotlivých častiach tohoto štátu. Nakoľko by miestne pomery vyžadovaly v jednotlivých oboroch právnych azda odchylných od úpravy, všeobecne platnej, možno vec vyriešiť zákonným zmocnením moci vykonanej, aby uviedla v život podobné úchytky v zákone samom presne vymedzené, ktoré by však nikdy nesmeli sa dotýkať podstatných základov zákonnej úpravy.

2. V záujme ďalšieho jednotného vývoja v štáte treba previesť čo najskoršie a so všetkým urýchlením sjednotenie právnych predpisov v obore práva správneho. Unifikácia sleduje tak vysoké politické ciele, že akékoľvek iné politické ohľady musia im byť podriadené. V prvom rade treba bezodkladne prikročiť k dobudovaniu jednotného práva na poli organizácie nositeľov verejnej správy. Najmä je potrebné zunifikovať obecné zriadenie.

3. Spôsob unifikácie:

a) Sjednocovanie možno prevádzať najlepšie tak, že na miesto doterajších rôznych predpisov upravujúcich ten istý obor právny budú vydané predpisy úplne nové, moderným potrebám vyhovujúce (kodifikácia).

b) Ak nie je možné pre nedostatočnú zákonodárnu prípravu takto pokračovať, nech sa vypracuje podľa vzoru právneho predpisu platného v jednej časti štátu jednotný predpis (formálne nový), ktorý by síce nepreviedol úpravu materiálne úplne novú, ale v zásade prevzal len doteraz platnú úpravu so zmenami, ktoré sú nevyhnutelné so zreteľom na nové pomery.

c) V záujme priblíženia oboch právnych oblastí štátu nech sú zrušené hromadné všetky predpisy, predchádzajúce určitému datu s výnimkou predpisov výslovne predbežne — ponechaných v platnosti, čím sa docieli zároveň lepšia evidencia platného práva. V tejto akcii treba čas od času pokračovať.

4. Unifikačný proces:

a) Odporúča sa aby sa nič nemenilo na dnešnom stave príslušnosti rezortných ministerstiev a ministerstva unifikácie.

b) Odporúča sa ako veľmi naliehavé, aby učinené boli okamžité kroky k skráteniu a zjednodušeniu medziministerského pokračovania, lebo jeho predĺžovaním sta-

vajú sa v cestu unifikačným snahám neprekonateľné prekážky.

c) Zriadenie zvláštnych komisií, ako kodifikačnej, unifikačnej a recepčnej, republikačnej a prekladateľskej sa neodporúča.

d) Navrhuje sa zriadiť legislatívny archív, ktorý by bol stále doplňovaný, ako to až bolo navrhnuté vládou komisiou pre zhospodárnenie verejnej správy.

5. Podané referáty predkladajú sa vláde a jednotlivým ministerstvám k štúdiu a k úvahe v smysle shora uvedených zásad.

Rezolúcia odboru pre právo finančné:

V presvedčení, že unifikácia doteraz nesjednoteného finančného práva musí byť spojená s jeho sústavnou reformou a kodifikáciou — nakoľko by parciálna unifikácia nebola odôvodnená súrnou potrebou odstránenia zbytkov disparity dávkovo zatazenia vo všetkých častiach republiky — navrhujeme:

1. V prvom rade ako zvlášť naliehavé:

a) Úpravu trestného práva dôchodkového, predovšetkým jeho formálnej časti so zreteľom na usnesenia III. sjazdu československých právnikov v Bratislave;

b) Úpravu všeobecnej časti práva poplatkového, pri ktorej neodporúčame naviazať na systematiku platného poplatkového práva;

2. Dalej odporúčame, aby finančné legislatívne práce smerovali k shrnutiu finančne právnych predpisov do týchto samostatných zákoníkov;

a) Zákon o obecných predpisoch pre dane spotrebné,

b) Zákon o štátnych monopoloch (monopolný poriadok).

3. Po uzákonení občianskeho práva materiálneho a formálneho mala by nasledovať ihneď unifikácia a kodifikácia zvláštnej časti práva poplatkového.

4. Všetky tieto normy treba vypracovať už so zreteľom na platné finančné právne zákoníky československého pôvodu, to je so zreteľom na zásady, ktoré došli výrazu v zákone o priamych daniach a v zákone colnom, a to tak, aby všeobecná ich časť mohla byť spojená neskoršie v obecný dávkový (berný) poriadok; pričom upozorňujeme na súrnú potrebu úpravy premlčania a v obore verejných dávok s jasnými predpismi o stretnutí časovej platnosti starých a nových noriem o premlčaní.

5. Zákonom treba upraviť tiež verejné rozpočtové hospodárenie (finančný poriadok).

Po stránke metodickej poukazujeme na to, že súčasne s takouto unifikáciou treba reformovať verejnú správu tiež v obore finančnom a odporúčame takú decentralizáciu ministerskej kompetencie, aby ministerstvo financií bolo iba vedúcim finančne politickým orgánom.

Pri ministerstve unifikačnom nech sú zriadené poradné odborné komisie.

Rezolúcia odboru pre právo zemeľské. delské.

Neodporúča sa, aby boli zriadené: nová kodifikačná komisia, nová komisie unifikáčna, recepčná, republikačná a prekladateľská, a to z toho dôvodu, že by sa reformné práce a tým unifikačné dielo trieštily a navrhuje sa preto, aby komisia odporúčala, aby sa zotrvalo na doterajšej organizácii legislatívne — prípravných prací v obore práva zemeľského vzhľadom k tomu, že v obore noriem, spadajúcich do práva zemeľského je nutné prevádzať prípravné práce unifikačné za súčasného rešpektovania tak zásady formálne ako i vecne unifikačnej, ale i z čiastky zásady reformnerecepčnej, takže by ustanovenie zvláštnych komisií privodilo trieštenie matérie a nejednotnosť, čoho práve sa treba predovšetkým uvarovať. Tento záver opodstatňuje i návrh, že zvlášť pri unifikácii zemeľských zákonov treba prizerať na hospodársky oprávnené a odlišné záujmy regionálne, vyjadrované dosiaľ zemským zákonodarstvom, takže zásada úplnej materiálnej unifikácie bude pri značnej časti noriem, spadajúcich do práva zemeľského prevediteľná, len dotyčne ustanovení zásadných. Čo sa týka navrhovanej republikácie a preloženia noriem treba ešte podotknúť, že v obore práva zemeľského niet zákona, resp. nariadení, ktoré by bolo treba republikovať, resp., ktoré by doteraz neboli preložené a navrhuje sa preto, aby ani republikačná a prekladateľská komisia v obore práva zemeľského neboli zriaďované.

Pracovný odbor pre právo zemeľské navrhuje, unifikovať najmä tieto normy:

1. scelovanie pozemkov,
2. obmedzenie deliteľnosti pôdy,
3. delenie spoločných pozemkov,
4. zbavenie pôdy od dlhov,
5. úprava dedickej postupnosti u sedliackych usadlostí,
6. nájom a iné užívanie cudzej pôdy,
7. vodné právo,
8. melioračný úver,
9. ochrana poľného majetku,
10. ustanovenia o stráži zemeľskej,
11. lesný zákon,
12. predpisy o skušobných taxách za

skúšky lesníckej a mysliveckej,

13. poľovný zákon,
14. rybársky zákon,
15. ochrana vtáctva a iných užitočných zvierat,
16. zákony veterinárne,
17. predpisy o preprave jatočných zvierat a zvieracích surovín,
18. predpisy o preprave jatočného dobytká,
19. zemeľské poistenie úrazové,
20. zaopatrenie zemeľcov pre prípad invalidity a staroby,
21. úprava pomerov zemeľského robotníctva.

Trolleybusy, železniční přepravní řád.

Nový železniční zákon č. 86/1937 stanoví v § 1, že jeho ustanovení se vztahují na dráhy (železnice), k nimž patří také lanové dráhy, visuté dráhy, jakož i trolleybusy a jiná dopravní zařízení drahám podobná. Doposud se na trolleybusy železniční zákon nevztahoval, a jelikož se na ně nevztahoval také zákon automobilový, platily pro odpovědnost za škody způsobené trolleybusy pouze obecné zásady všeobecného občanského zákoníka.

Doposud platil železniční přepravní řád vydaný vládním nařízením č. 144/1928 podle § 2, odst. 2 a § 3 zák. č. 110/1927 Sb. z. a n. o železniční přepravě. Tento zákon ovšem byl zrušen §em 209, odst. 2 nového železničního zákona č. 86/1937, takže by podle toho i železniční přepravní řád ztratil platnost. V § 85 nového železničního zákona jest vláda zmocněna, aby vládním nařízením vydala železniční přepravní řád, který upraví podmínky, za kterých železniční podniky provádějí vnitrozemskou dopravu. Dosud tento nový železniční přepravní řád vydán nebyl. Dokud se tak nestane, bude podle výslovného ustanovení § 209, odst. 3 nového železničního zákona nutno používat při provádění nového železničního zákona dosavadních předpisů, které upravují příslušné předměty, se změnami, které